

Kjære kolleger

Først av alt vil jeg takke for den innsatsen dere alle gjør i forbindelse med den pågående krisen. Jeg vet at mange av dere opplever en betydelig nedgang i aktivitet og at dette har store økonomiske konsekvenser for dere. Jeg har snakket med mange av dere og jeg forstår hvor krevende det er å stå i dette. Jeg har de siste dagene begynt å få noen tilbakemeldinger om at aktiviteten er på vei opp hos noen av dere. Selv om det er stor forskjell på spesialiteter håper vi at dette også etter hvert vil gjelde flere.

Mange av dere har gitt direkte tilbakemelding til de regionale helseforetakene om aktivitet i avtalepraksis. Vi har også samlet rapporter fra dere i et dokument som ble sendt til RHFene. I tillegg har de fleste av dere svart på questback.

Vi er nå i gang med å mobilisere Samarbeidsutvalgene i den hensikt å kunne få en oversikt over hvordan situasjonen har utviklet seg i de ulike regionene, og deretter videreformidle dette til RHF-ene.

Avtalespesialistenes situasjon har også blitt problematisert i Sentralstyret, og det har vært medieomtale ved Marit Hermansen.

I dette medlemsbrevet oppsummerer vi de tiltakene som er kommet til nå og som dere kan benytte dere av. Noen tiltak er spesielt for avtalespesialister, mens andre er generelle for alle næringsdrivende. Videre informerer vi dere om PSLs arbeid opp mot RHF, departement og direktorat.

PSLs arbeid for å sikre driften i praksisene

PSL og Legeforeningen er i dialog med RHFene, Helsedirektoratet og Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) om situasjonen i avtalepraksis. Vi har flere ganger formidlet den alvorlige situasjonen både i møter og i brev form. Vi har blant annet bedt om tilpasninger i takstene, praksiskompensasjon ved sykdom/karantene samt at det innføres kompensasjonsordninger for avtalespesialister. Onsdag denne uken ble det også gjennomført et møte med Helseministeren der blant annet dette ble tatt opp.

Takster

PSL krevde tidlig endring i takstsystemet, og dette har kommet på plass gjennom flere utvidelser. Det er fortsatt endringer som vi har bedt om, men ikke fått svar på fra Helsedirektoratet eller HOD.

Det er innført adgang til å benytte 3ad, 3bd, 3c, 4a1, 4b1, 4e og 651a/b ved e-konsultasjon for somatiske avtalespesialister. Noen av disse takstene kan kun kreves av enkelte spesialiteter. For eks. er det kun spesialister som er oppført under takst 4a1 som kan kreve 3bd, mens takst 651a/b kan kreves av pediatere og barne- og ungdomspsykiatere.

Innholdet i takstene er ikke endret, slik at spesialister som kan benytte takst 4a1 for fysiske konsultasjoner også kan bruke denne i e-konsultasjoner, men ikke 4b1. Spesialiteter som kan benytte takst 4b1 for fysiske konsultasjoner vil også kunne bruke denne i e-konsultasjoner, men ikke 4a1.

For psykiatere har PSL bedt om at alle takster må åpnes for e-konsultasjoner. Dette er foreløpig ikke innført, men vi har fått beskjed om at det er i prosess. Inntil videre er det da kun takst 621a, 621b og 4a1 som er åpnet for e-konsultasjon. Takst 651 kan i tillegg kreves hos barne- og ungdomspsykiatere. Vi gir beskjed så fort det åpnes for flere takster ved e-konsultasjon.

Fraværskompensasjon

Vi har i dag fått følgende avklaring fra departementet om fraværskompensasjon for avtalespesialister. Departementet har besluttet at følgende skal gjelde ved avtalespesialistenes fravær fra praksis:

- Ved sykdom og karantene:

Avtalespesialister som ikke har forsikring for sykefravær kan i arbeidsgiverperioden gis

praksiskompensasjon hvis legen under legearbeid er blitt smittet av koronavirus (SARSCoV-2) eller som følge av risiko for ha fått smitte må ut av jobb og i karantene.

- Ved ev. beordring:

Dersom avtalespesialistene med hjemmel i helseberedskapslovens bestemmelser beordres av Helsedirektoratet til "å møte frem på nærmere angitt sted og utføre nærmere tilvist arbeid" utløses praksiskompensasjon i perioden avtalespesialisten har fravær fra sin praksis. Dersom slik beordring også innebærer vesentlige merutgifter i forbindelse med reise og opphold, vil RHF refundere disse til avtalespesialistene i tråd med etablerte satser for slike utgifter.

Kompensasjon for inntekts- og aktivitetsnedgang

Til tross for betydelig trykk har vi ikke fått medhold fra departementet for en egen kompensasjonsordning for avtalespesialistene. Vi er fremdeles i dialog med RHFene. I mellomtiden oppfordrer vi dere til å sette dere inn i de vedtatte økonomiske tiltakspakkene og bruke disse.

I brev fra departementet i dag står det følgende om dette:

"Svært mange bedrifter er rammet av akutt omsetningssvikt som følge av virusutbruddet og smitteverntiltakene som er innført. Regjeringen har innført en rekke tiltak de siste ukene for å hjelpe næringslivet og trygge arbeidsplassene gjennom den vanskelige perioden. Tiltakene inkluderer reduksjon i arbeidsgivers forpliktelse ved permittering og sykefravær, avgiftslettelser, skatteutsettelse og garanti- og låneordninger.

Skatteutsettelse og garanti- og låneordninger har som siktemål å gi umiddelbare likviditetslettelse gjennom å gi utsatte betalingsforpliktelser eller lån.

Endringene i permitteringsreglene bidrar til at foretakene har kunnet redusere arbeidskraftkostnadene i takt med reduksjonen i produksjon og inntekter. Andre kostnader vil være vanskeligere å redusere på kort sikt. Det brå fallet i inntekter for mange foretak kan raskt svekke foretakenes soliditet. Det kan bidra til at foretakene utsetter å ta de permitterte tilbake i arbeid, og til at mulighetene for fremtidige investeringer begrenses. Virkningene på økonomien kan da bli mer langvarige enn den direkte effekten av smitteverntiltakene. Flere virksomheter har fått yrkesforbud gjennom statlig vedtak. Et stort antall foretak kan bli begjært konkurs.

Regjeringen vil derfor foreslå en ny, omfattende ordning med kontantstøtte til foretak som er sterkt rammet av smitteverntiltakene. Målet for ordningen er å holde flere virksomheter flytende og utenfor konkurs. I den nye ordningen kan foretak få en økonomisk kompensasjon i de månedene aktiviteten holdes nede. Ved at staten avhjelper foretakene for deres faste, uunngåelige utgifter, vil de kunne komme seg raskere opp igjen når krisen er over, slik at arbeidsplasser trygges og at økonomien raskere henter seg inn igjen.

Vi viser også til at de regionale helseforetakene har besluttet å utbetale driftstilskuddet uavkortet fra første dag ved fravær. Dette gjelder også dersom avtalespesialisten er ansatt i eget selskap og permitterer seg selv."

Av regjeringens tiltak for å hjelpe næringslivet anses følgende spesielt aktuelle for praktiserende spesialister:

Arbeidsgiveravgiften reduseres – midlertidig kutt i arbeidsgiveravgiften med fire prosentpoeng for mai og juni. Det konkrete forslaget vil komme 12. mai (RNB). Innbetaling av terminen for arbeidsgiveravgift som forfaller 15. mai utsettes rentefritt til 15. august 2020.

Forskuddsskatt for selskaper utsettes - Innbetaling av forskuddsskatt for selskaper, inkludert overskuddsandelen av finansskatt, andre termin 15. april utsettes til 1. september.

Innbetaling av forskuddsskatt for selvstendig næringsdrivende og andre personlige skattytere utsettes. Forfall blir i 2020: 1. mai, 15. juli, 15. september og 15. november.

Garantilån for små og mellomstore bedrifter - Staten garanterer for 90 prosent av beløpet i nye lån på inntil 50 millioner kroner per bedrift, og med maksimalt tre års løpetid.

Ordningen kan benyttes av bedrifter med opptil 250 ansatte, med mindre enn 50 millioner euro i omsetning.

Styringsrenta kuttes - Styringsrenten ble 13. mars kuttet 0,5 prosentpoeng, til 1 %. 20. mars ble den ytterligere kuttet med 0,75 prosentpoeng, til 0,25 prosent.

Kompensasjonsordning for inntektsbortfall - en ordning som skal kompensere bedrifter for inntektsbortfall grunnet koronakrisen. Det skal også være aktuelt å kunne dekke noen kostnader for bedriftene. Detaljene for ordningen skal presenteres fredag 3. april. Noe informasjon her: <https://arbinn.nho.no/forretningsdrift/drift/driftsrelaterete-maer/artikler/kontanthjelp-til-bedrifter/>

Arbeidstakerne får "full lønn" i 20 dager ved permittering - Kostnaden fordeles med to dager på arbeidsgiver, og deretter 18 dager fra staten med lønn, men begrenset oppad til 6G. Næringsdrivende leger som er ansatt i eget AS kan permittere seg selv etter disse reglene – men ikke 100 pst da dette vil bli sett på som avvikling av drift i selskapet. Permittering må være minimum 40 pst. Ved permittering vil driftstilskuddet fortsatt bli utbetalt.

Selvstendig næringsdrivende får inntektssikring - Selvstendig næringsdrivende får også en inntektssikring tilsvarende 80 prosent av gjennomsnittsinntekten siste tre år, begrenset oppad til 6G. Dette treffer de som ikke er ansatt i eget AS.

Sykepenger og omsorgspenger for selvstendig næringsdrivende - Selvstendig næringsdrivende og frilansere får sykepenger fra dag 3, og omsorgspenger fra dag 4.

Arbeidsgiverperioden redusert - Arbeidsgiverperioden ved permittering reduseres fra 15 til 2 dager. Arbeidsgiverperioden for sykepenger og omsorgspenger blir redusert til 3 dager. Dette gjelder sykepenger knyttet til koronapandemien.

Alle disse tiltakene treffer også praktiserende spesialister og for de som opplever at de ikke klarer å øke aktiviteten vil mange av de være aktuelle.

Smittevernsutstyr

PSL har tatt opp problemet med manglende smittevern hos avtalespesialister både med HOD og med de regionale helseforetakene. Tilstrekkelig smittevernsutstyr er en forutsetning for å kunne opprettholde forsvarlig drift, men her har situasjonen vært at det har vært vanskelig å skaffe. I sykehusene har man prioritert intensivavdelinger, ambulanser og personell som tester

for Covid-19. RHFene har etter påtrykk fra PSL informert om at det vil komme ny informasjon om smittevern og hvordan avtalespesialister skal få tilgang på utstyret som nå er kommet til landet. Dere vil få nærmere beskjed om hvordan dette vil skje i informasjonsbrevet fra RHFene.

Lokal koordinering

Vi ser at det er behov for en større regionsvis koordinering og har varslet PSLs representanter i samarbeidsutvalgene om å være aktive kontaktpunkter for innsamling av informasjon og behov fra avtalespesialistene og videreformidle denne informasjonen til RHFene. Vi oppfordrer dere til å bruke denne kanalen. Dere er i tillegg selvfølgelig velkomne til å ta kontakt med PSL sentralt også.

Forslag til tiltak for den enkelte avtalespesialist

Kontakt med HF

Vi oppfordrer dere igjen om å ta kontakt med nærliggende HF og undersøke om det er mulig å avlaste HF. Mange av dere har samarbeidsavtaler og har etablert kontaktpunkter og samarbeid allerede. Dette kan være et godt utgangspunkt for å etablere ytterligere samarbeid nå. Vi vet at en del avtalespesialister har fått tilbud om deltidsstillinger i HFer og RHFene har kommet med tydelige forventninger om at HFene tar hensyn til avtalespesialistene i forbindelse med planlegging av drift.

Planlegging for økt aktivitet

Det viktigste tiltaket som kan gjøres for å bedre den økonomiske situasjonen i egen praksis er å øke pasientbehandlingen. Når tidligere anbefalinger fra RHFene ble gitt var situasjonen både mer uoversiktlig og man trodde at pandemien skulle tilta mer i styrke enn det vi har sett til nå. Vår kontakt med dere viser at det er mange ulike tilnærminger til redusert drift fra å screene pasienter til å nærmest stenge helt ned.

PSL kan ikke gi råd om hva som er riktig i hvert enkelt tilfelle, men generelt er vårt råd å ha så stor aktivitet som du selv vurderer som forsvarlig. Aktuelle tiltak for å få til dette kan være:

- informere alle pasienter om smitteverntiltak som gjøres i praksisen enten ved utsendelse av informasjon elektronisk og ved plakater på dør og i venteværelse
- reduser antall stoler på venteværelset så pasientene kan sitte lenger fra hverandre
- gi tilbud om ny time til pasienter som avlyser/har avlyst på grunn av egen sykdom
- bruk mulighetene som e-konsultasjoner gir og bruk fysiske konsultasjoner i tillegg

De fleste avtalespesialister ser ut til å ta pasienter inn til fysiske konsultasjoner i tillegg til e-konsultasjoner. Vurder hva som er riktig og forsvarlig i din praksis og situasjon.

Praktiserende spesialisters
landsforening

DEN NORSKE LEGEFORENING

For styret i
Praktiserende spesialisters landsforening /PSL

A handwritten signature in blue ink, reading 'Frøydis Olafsen'.

Frøydis Olafsen
leder